Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 98 (8.988) * 1997 йил 25 август, душанба * Сотувда эркин нархда

МУСТАҚИЛЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ҚАДАМ

БУХОРО НЕФТНИ ҚАЙТА ИШЛАШ ЗАВОДИ ИШГА ТУШДИ

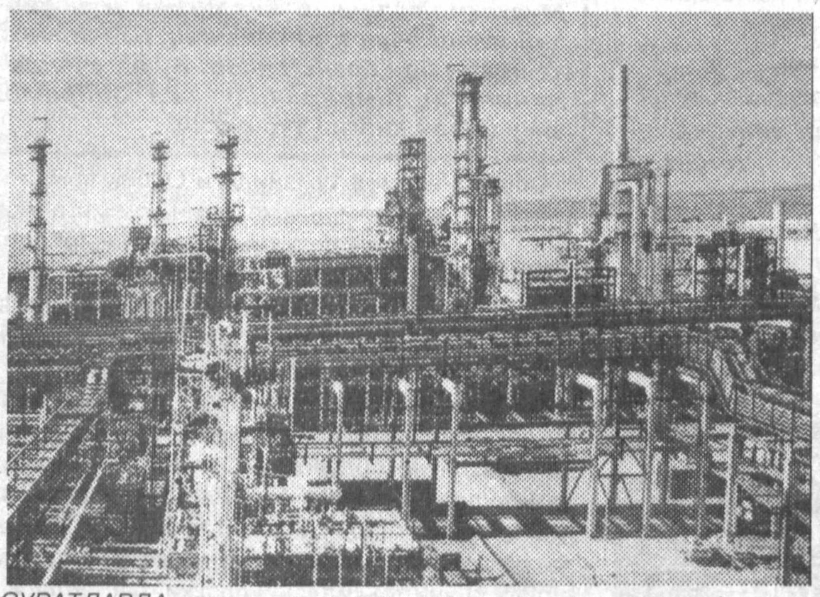

СУРАТЛАРДА: тақдимот маросими.

А. Тўраев олган суратлар.

Халқ хўжалигининг устувор соҳаларида, хусусан, ғалла, нефть, энергетика мустақиллигига эришиш Президент Ислом Каримов ишлаб чиққан тараққиёт йўлининг асосий йўналишлари сифатида белгиланган. Шу мақсадда мамлакатимизда қисқа вақт мобайнида улкан ишлар амалга оширилди. Жорий йилда деҳқонларимиз қарийб 4 миллион тонна ғалла етиштирди. Бу ўзимизни дон билан таъминлаш имконини беради. Даладаги ҳосил бу йил пахта хирмонимиз ҳам юксак бўлишидан далолат бермоқда. Айниқса, Кўкдумалоқ, Алан, Мингбулоқ нефть конларида амалга оширилган ишлар, Муборакдаги компрессор станциясининг ишга туширилиши, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводининг обдон таъмирланаётгани нефть маҳсулотлари билан нафақат ўзимизни таъминлаш, балки уни четга сотиш имконини ҳам беради.

22 август куни иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида яна бир улкан қадам қўйилди. Қоровулбозордаги замонавий технология асосида жиҳозланган Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи ишга туширилди.

Шу муносабат билан бу ерда халқаро тақдимот маросими бўлди. Уни Бухоро вилояти ҳокими С. Ҳусенов очди. Маросимда тегишли вазирлик, қўмита, концерн, корпорация, уюшма, идора ва ташкилотлар раҳбарлари, шунингдек, дипломатик корпус, мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган халқаро ташкилотлар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов тақдимот маросимида нутқ сўзлади.

Тадбирда Франциянинг «Текнип» компанияси президенти Пьер Вайо, «Бухоронефтзаводқурилиш» 2-қурилиш монтаж бошқармаси бригадаси бошлиғи, «Меҳнат шуҳрати» ордени нишондори С. Саксонов сўзга чиқиб, мазкур иншоот Ўзбекистон билан юксак тараққий этган Америка Қўшма Штатлари, Франция, Япония, Туркия каби мамлакатлар компания ва фирмалари ўртасидаги амалий ҳамкорлик самараси бўлиб, унинг ишга туширилиши мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятини оширишда муҳим аҳамиятга эга эканини таъкидлади.

Шундан сўнг давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ва «Текнип» компанияси президенти П. Вайо завод ишга тушганидан дарак берувчи рамзий лентани қирқдилар. Мамлакатимиз раҳбари завод ҳудудини кўздан кечирди, замонавий қурилмаларнинг иш жараёни билан танишди.

Қарийб 300 гектар майдонни эгаллаган, лойиҳа қиймати деярли 500 миллион доллар бўлган мазкур завод ўтиш даври мураккабликларига қарамай қисқа муддатда қуриб битказилди. Ўзбекистонда хорижий сармоялар иштирокида бу каби йирик лойиҳалар кўплаб амалга оширилмоқда. Бундай мислсиз ишлар матбуот вакилларида, айниқса хорижий оммавий ахборот воситалари мухбирларида катта қизиқиш уйғотмоқда. Бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида Президент Ислом Каримов журналистларни қизиқтирган ана шу саволларга жавоб берар экан, жумладан бундай деди:

— Бу заводнинг қуриб битказилиши нафақат иқтисодий, балки бир вақтнинг ўзида дунёдаги бир неча йирик қудратли компаниялар билан ҳамкорлик қилиш тажрибаси сифатида ҳам биз учун қимматлидир. Таъбир жоиз бўлса, бу ерда — саҳро қўйнида тараққиётнинг янги намунаси яратилмоқда. Биз завод атрофидаги улкан майдонни кўкаламзор масканга — янги воҳага айлантирамиз. Бу ерда ўрмончилик жамоа хўжалиги, «Жайрон» қўриқхонаси ташкил этилгани, завод ишчилари учун қурилган замонавий шаҳарча бу борадаги ишларимизнинг дебочасидир. Мамлакатимизда хорижий сармоялар иштирокида мазкур завод қурилиши каби кўплаб улкан лойиҳалар амалга оширилмоқда. Демоқчиманки, хорижлик шериклар билан тенгма-тенг, амалий ҳамкорлик яхши самаралар бермоқда.

Янги завод тақдимоти маросимидан сўнг давлатимиз раҳбари Бухоро шаҳрига йўл олди.

Маълумки, қадимий шаҳарларимиздан бири Бухоронинг 2500 йиллиги юбилейига тайёргарлик ишлари ниҳоясига етмоқда. Таъмирдан чиққан тарихий обидалар шаҳар кўркига кўрк бағишламоқда. Давлатимиз раҳбари ана шу иншоотлардан бири — Масжиди Калонда бўлиб, таъмирлаш ишларининг бориши билан танишди. Бу ерда меҳнат қилаётган меъмор ва усталар билан мустақиллик йилларида тарихий қадриятларга, бой маънавий-маърифий меросимизга ҳурмат билан ёндашилаётгани хусусида суҳбатлашди. Улар шўро даврида эътибордан четда бўлган санъатлари қадрланаётганлиги учун йўлбошчимизга миннатдорлик билдирдилар.

Президентимизнинг Бухоро сафари чоғида унга Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Б. Ғуломов, В. Норов, Бош вазир ўринбосарлари Р. Юнусов, Қ. Ҳаққулов, Президентнинг матбуот котиби М. Муҳаммад Дўст ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳлик қилди.

Аҳмад ХЎЖА,
ЎзА махсус мухбири.

САМАРҚАНД КЎКИДА ЯНГРАР НАВОЛАР

Куни кеча эди кўкда юлдузлар она юртимизнинг бағридан таралган. «Ўзбекистон қўшиқ байрами»га ҳамоҳанг бўлиб порлагани. Бугун ушбу ажойиб байрам мусиқа эстафетасини Президентимиз ташаббуслари билан рўёбга чиққан «Шарқ тароналари» фестивалига узатгандек, пойтахт Тошкентимиз шодиёналарини Самарқанд сари йўллагандек...

Кўҳна ва навқирон Самарқанд. Не-не даҳоларга ватан бўлган, не-не тантаналарга гувоҳ бўлган Самарқанд яна бир улуғ, беқиёс анжуманга бағрини очди. Бугун саҳардан қуёш ҳам бошқача фараҳ билан уйғонди. Уни шаҳар қўйнидан таралган дилбар садолар уйғотган бўлса ажаб эмас. Ноғораларнинг така-туми, карнай-сурнайларнинг жаранггоси «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали бошланганидан дарак беради.

«Шарқ тароналари» дунё миқёсида кенг акс-садо топди. Унда 37 мамлакатдан ва икки халқаро ташкилотдан 267 нафар санъат намояндаси қатнашиш истагини билдирди. Фестивалда ЮНЕСКО маданият шўъбасининг бош директори Креспо Торал бошчилигидаги делегация қатнашади. Бу халқаро санъат байрамига 16 давлатдан ҳукумат аъзолари, вазирлар ва уларнинг ўринбосарлари ташриф этиш ниятини маълум қилдилар. Бундан ташқари, Самарқанд фестивалида 10 дан ортиқ мамлакатдан ва халқаро ахборот агентликларидан, телерадиокомпаниялардан 50 дан ортиқ журналист иштирок этади...

Ҳа, фестиваль ранг-баранг дастурларга бой. Дастлаб фестивалга келган меҳмонлар улуғ соҳибқирон Амир Темурнинг улуғвор ҳайкали бўй чўзиб турган майдонга ташриф буюрадилар. Унинг пойига гулчамбарлар қўядилар. Соҳибқиронга — Самарқанднинг буюк меъморига иззат-ҳурмат бажо этадилар. Сўнгра шаҳар билан танишадилар. Унинг дунёни лол қолдирган меъморий обидаларини зиёрат қиладилар.

Мусиқа байрами бутун Самарқандни қоплаб олади. Регистон майдонидаги бош саҳнада, Ҳамид Олимжон номидаги театрда, Нодир Девонбеги мадрасаси ҳамда яшил театр, «Ёшлик» истироҳат боғидаги кичик саҳналарда энг дилрабо куй-қўшиқлар ижро этилади.

Самарқандда «Шарқ тароналари» мусиқа фестивалининг ўтказилиши бежиз эмас. Қадим Афросиёб деворларидаги соз чалаётган қизнинг сурати, мусиқачиларнинг ҳайкалчалари санъатимиз қанчалар қадимлигидан далолат беради. Айниқса Айритомдан топилган уч созанда — доирачи, арфачи, сурнайчи қизнинг сиймоси жаҳонни ҳайратга солган эди. Шуларни ўйлаймизу Ватанимиз қадимдан юксак маданият, санъат бешиги бўлганини, мусиқа фестивали мустақиллигимизга, айни чоғда, ўтмиш маданиятимизга эҳтиром рамзи эканлигини туямиз. Форобий, Ибн Сино сингари алломаларнинг ўгитлари, ал-Хусайний, Абдуқодир Марвозий сингари созандаларнинг яратган куйларини эшитгандек бўламиз.

«Буюк ипак йўли» Шарқ билан Ғарбни бир-бирига боғлаган. Шу йўл билан юрган карвонлар Самарқандда тўхтаганда Чину Мочин, Арабу Ажам халқларининг куйлари, қўшиқлари янграган бўлса не ажаб. «Шарқ тароналари» мусиқа фестивали «Буюк ипак йўли»нинг ворриси, ўзига хос санъат ипак йўли бўлиб, Ғарбу Шарқни боғлаб туриши тайин. Чунки фестивалда Америка Қўшма Штатлари, Австрия, Германия, Испания, Франция сингари мамлакатларнинг ҳам таниқли мусиқашунослари иштирок этадилар. Айтиш мумкинки, «Буюк ипак йўли» театрлаштирилган томошаси узукка кўз қўйгандек бўлади. Бунда Ўзбекистон халқ артисти Баҳодир Йўлдошев, Ўзбекистон халқ рассоми, фестивалнинг бош мусаввири Жавлон Умарбековларнинг хизматлари каттлигини эътироф этиш керак.

Мусиқа фестивали қатнашчиларининг маҳоратини Токио университети профессори Харуми Кишиба бошчилигидаги 11 кишидан иборат ҳайъат аъзолари баҳолашади. Ғолибларни энг катта мукофот — Гран При ва 10 минг АҚШ доллари кутмоқда. Иккита биринчи, иккита иккинчи, учта учинчи мукофот, шунингдек вазирликлар, ижодий уюшмалар, жамғармалар таъсис этган мукофотлар ҳам ўз эгасига мунтазир.

Лекин энг улуғ мукофот бу озод юртимизнинг халқаро шуҳратининг ўсиши, дўстлик ипларининг янада мустаҳкам боғланишидир. «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали ЮНЕСКОнинг маданий тадбирлар дастурига киритилгани шундан далолат беради.

Янгра, «Шарқ тароналари», юракларни ром этиб янгра! Самарқанд осмонини тўлдирган юлдузлар ҳам рақсга тушсин бугун!

Ғолиб МИРЗО.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ

ЯНГИЛИКЛАР
ВОҚЕАЛАР
ХАБАРЛАР

Анжуманлар

ТАЪЛИМНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ САРИ

Шаҳар халқ таълими раҳбар ходимларининг анъанага айланган август кенгаши 22 август куни «Туркистон» саройида бўлиб ўтди. Бу ерга йиғилган ўқитувчи-педагогларда шу куни ўзгача кўтаринки кайфиятни сезиш мумкин эди. Улар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўқитувчилар ва ўқувчилар турмуши моддий шароитларини яхшилашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» қароридан мамнунликларини ҳаяжонланиб ифода этардилар.

Анжуманни Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов очиб, халқ таълими соҳаси олдида бугунги кунда турган вазифалар, уларни бажаришда муаллимларнинг масъулияти хусусида гапирди.

Сўнгра халқ таълими муассасаларида ижодкор педагоглар томонидан ишлаб чиқилган намунали очиқ тур дарсларни тарғиб қилувчи видеотасвир томоша қилинди. Шундан сўнг шаҳар халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошев сўзга чиқиб, видеотасвирдаги педагогик тажрибаларни шарҳлади. Шунингдек у ўтган ўқув йилида амалга оширилган ишлар таҳлилига атрофлича тўхталди, ўз сўзида ўтган ўқув йилида йўл қўйилган камчиликлар, хусусан ўқувчиларни фан олимпиадалари ҳамда олий ўқув юртларига кириш учун бўлиб ўтадиган тест синовларига тайёрлашни кучайтиришга эътиборни қаратди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг IX сессияси кун тартибига киритилган «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур» ҳамда «Таълим тўғрисида»ги қонун лойиҳасига атрофлича тўхталинди. Бу дастурнинг аҳамияти, у амалга киритилишидан келиб чиқадиган ташкилий вазифалар хусусида, шунингдек янги ўқув йилидаги педагогларнинг вазифалари, ўқув тизимидаги янгиликлар хусусида ҳам сўз борди.

Сўнгра анжуман қатнашчиларига сўз берилди. Унда 105-мактаб директори Мавлуда Ғафурова, 23-Меҳрибонлик уйи директори Светлана Келдишева, 269-болалар боғчаси мудираси Маъмура Комиловалар ўзлари раҳбарлик қилаётган таълим муассасаларидаги ютуқлар, тажрибалар хусусида гапиришди.

Собир Раҳимов тумани халқ таълими бўлими мудири Абдулла Раҳматуллаев Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг куни кеча эълон қилган «Ўқитувчилар ва ўқувчилар турмуши моддий шароитларини яхшилашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори учун Президентимиз Ислом Каримов номига анжуман қатнашчиларидан битилган миннатдорчилик мактубини ўқиб эшиттирди.

Сўнгра ўтган ўқув йилида намунали меҳнат қилган бир гуруҳ педагогларни тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Йўлдош Саиджонов намунали ўқитувчиларга «Ўзбекистон халқ таълими аълочиси», «Таълим ҳомийси», «Ижодкор ўқитувчи», «Халқ таълими фидойиси», янги таъсис этилган «Оқилхон Шарофиддинов» каби унвонларнинг ёрлиқлари ва кўкрак нишонлари, дам олишга йўлланмалар, пул мукофотларини топширди.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

Футбол

ТЎПЛАР «ЁМҒИРИ»

Кейинги пайтларда шаҳримиз футбол ишқибозлари кетма-кет қизиқарли, ҳужумкор ўйинлардан баҳраманд бўлишмоқда. Чунончи, МҲСК — «Пахтакор» жамоалари ўртасидаги мухлислар чуқур қониқиш ҳосил қилган чиройли ўйин тафсилотлари ҳали ёддан кўтарилмасдан кеча Марказий «Пахтакор» ўйингоҳи яна ишқибозлар билан тўлди: бу гал 13 июлда ўтказилиши керак бўлган, бироқ маълум сабабларга кўра кечиктирилган жаҳон чемпионатининг саралаш беллашувини ўтказиш учун яшил майдонга Ўзбекистон ва Яман миллий терма жамоалари тушишди.

Узоқ танаффусдан сўнг 10 рақам остида майдонга ниҳоятда сермаҳсул ва тезкор ҳужумчимиз — Игорь Шквириннинг тушиши ҳам ишқибозларни беҳад қувонтирди. Игорь дарҳақиқат чиройли ва сермаҳсул ўйинини йўқотмаган экан, учрашув бошланиши биланоқ у мавжуд имкониятдан унумли фойдаланиб, ҳисобни очди. Орадан кўп ўтмасдан яманликлар ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлишди. О. Аларики боши билан ниҳоятда чиройли тўп киритди — 1:1.

Беллашувнинг асосий «воқеалари» иккинчи бўлимда кечди. Майдонга О. Шацких тушгач, Шквирин — Шацких жуфтлиги рақиблар ҳимоясини саросимага солиб қўйди. Натижада Шацких, Бозоров, Шквирин ва ниҳоят учрашув тугашига саноқли дақиқалар қолганида яна Шацкихлар тўп киритишиб, Ўзбекистон терма жамоасининг йирик — 5:1 ҳисобида ғалаба қозонишига замин яратдилар. И. Шквирин эса учрашувнинг энг яхши ўйинчиси деб топилди. Энг муҳими, ушбу ўйинда кўпгина ёш, умидли чарм тўп усталарининг маҳоратлари синаб кўрилди. Айниқса Р. Шоймардонов, Т. Мадраҳимовлар майдонда яхши ҳаракат қилишди.

Энди навбат ҳал қилувчи иккинчи босқич саралаш беллашувларига келди. «Б» гуруҳида қатнашаётган ҳамюртларимиз 7 сентябрь куни Токиода Япония терма жамоасига қарши майдонга тушадилар. Ҳозир ушбу ўйинга қизғин тайёргарлик кетмоқда.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

- Гулистонда 600 тонна шакар ишлаб чиқариш лойиҳа қувватига эга янги корхона биносига пойдевор қўйилди.
- «Тошкент трактор заводи» давлат акциядорлик жамиятида бош конвейер тўла қувват билан ишлай бошлади. Бу ерда 1 мингта пахта териш машинаси учун тракторлар йиғилмоқда. Корхона бу йил пахта терими мавсуми олдидан Қашқадарё, Жиззах, Сирдарё вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасига Американинг «Камминз» фирмаси двигателлари ўрнатилган тракторлар етказиб беради.
- Намангандаги «Дамбоғ» маҳалласи гузари ишга тушди. Бу мажмуада маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, дўконлар ва чойхона билан бир қаторда болалар боғчаси ҳамда тикув цехи мавжуд.
- Жаҳон банки Ўзбекистонга сув таъминоти, канализация ўтказиш ва соғлиқни сақлаш лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш учун 75 миллион АҚШ доллари ажратилишини маъқуллади. Бу маблағ Қорақалпоғистон ва Хоразм вилояти қишлоқ туманлари аҳолиси саломатлигини яхшилашга ишлатилади.

ЖАҲОНДА

- Кеча Украинада миллий байрам — Мустақиллик кунининг 6 йиллиги кенг нишонланди.
- Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тожикистондаги кузатувчилари уларнинг хавфсизлиги таъминланмагунга қадар ўзларининг бу ердаги фаолиятларини вақтинча тўхтатиб турадиган бўлдилар. Бунга шанба куни БМТ кузатувчилари бўлган вертолётнинг ердан ўққа тутилиши сабаб бўлди. Учувчининг катта маҳорати туфайлигина ўққа тутилган вертолётни қийинчилик билан Комсомолобод шаҳрига қўндиришга муваффақ бўлинди.
- Тожикистонда яқинда бўлиб ўтган ўзаро тўқнашувлардан сўнг яна мамлакатга Афғонистондаги қочоқларни қайтариб келишга киришилди. Ҳозир ҳам Афғонистонда тахминан 15-20 минг тожик қочоқлари бор.
- Жазоир жангарилари хунрезликларини давом эттирмоқдалар. Ўтган куни улар яна 38 кишининг ҳаётига зомин бўлдилар.
- Пекинда Япония билан Шимолий Корея ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатишга қаратилган музокаралар давом этмоқда. Ана шу музокараларда ижобий натижаларга эришилса Япония КХДРга очликка қарши кураш учун 20 миллион доллар миқдорида инсонпарварлик ёрдами кўрсатишга тайёр эканлигини билдирди.
- Қора денгизда «Сибриз-97» Украина — АҚШ ҳарбий-денгиз машқлари бошланди. Унда Руминия, Туркия, Болгария, Грузия ҳарбий кемалари ҳам иштирок этмоқда.
- Москва яқинида «МАКС-97» халқаро авиакосмос салони ниҳоясига етди. Жаҳондаги 328 та етакчи фирмалар иштирок этган бу кўргазмада Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Ил-76» ва «Ил-114» самолётлари катта муваффақият билан намойиш этилди.
- Канаданинг АҚШ билан чегарадош Онтарио вилоятидаги 7 та ядро реактори яқин вақт ичида тўхтатиладиган бўлди. Холис мутахассислар бу атом электр станцияларида жиддий нуқсонларга дуч келганликлари сабабли ана шундай қарорга келинди.
- АҚШ Президенти Билл Клинтон федерал ҳукуматга тегишли барча бино ва иншоотлар ичида чекишни ман қиладиган фармон чиқарди. 1993 йилда Билл Клинтон АҚШ Президенти этиб сайлангандан сўнг унинг маъмурияти жойлашган Оқ уй биносида чекиш ман қилинган эди.
- Россия Бош прокуратураси мамлакат хоккей федерациясининг президенти Валентин Сични отиб ўлдиришда айблаб миллатлараро хоккей лигасининг собиқ президенти, ҳозирги пайтда Москвадаги жисмоний тарбия академияси хоккей кафедраси мудири бўлиб ишлаётган Роберт Черенковни ҳибсга олиш тўғрисида қарор чиқарди.
- Озарбайжон АҚШ билан мамлакат ғарбидаги олтин конларини ўзлаштириш юзасидан 500 миллион долларлик шартномани имзолади. Мутахассислар ҳисоб-китобларига қараганда ана шу лойиҳани амалга ошириш яқин 25 йил мобайнида бу ерда 500 минг тоннага яқин олтин ва бундан анча кўп кумуш қазиб олиш имконини беради.
- Кузбассдаги «Киселёв-12» шахтасида рўй берган портлаш оқибатида беш нафар кончи ҳалок бўлди. Фақат шу йил бошидан буён Кузбасс кўмир конларида 46 киши ҳалок бўлди.
- Исроил мудофаа вазири Исҳоқ Мордехай ўз шахсий автомобилида белгиланган тезликни оширганлиги учун 750 шекел миқдорида жарима тўлайдиган бўлди. Суд унинг эгаллаб турган лавозимига қарамасдан ана шундай қарор қабул қилди.

Дил сўзлари

ОЗОДЛИК ҚУЁШИ

Умрингдан барака топкур кичик неварам Носиржоннинг ғалати одати бор-да. Бўш қолди дегунча ёнимга кириб мен билан гурунглашади. Бир пиёла чой устида суҳбатимиз қизиб кетади. Тунов куни у эшикдан кира солиб: «Буви, кийининг, бугун сизни машинамда бир айлантириб келаман», деб қолди. Йўлга чиқдик.

Бир вақтлар Юнусободдан «Олой» бозорига айланма йўллар билан транспортда чамаси бир соатда борилarди. Баъзан машина бўлмаган кезлари шунча йўлни пиёда босардик. Оёқларимизнинг таги қабариб кетарди. Энди бўлса бу масофа икки қадам бўлиб қолибди. Ўқдек тўғри йўлдан «Олой» бозорига бир зумда бориб қолганимизни билмай қолибман. Анчадан бери кўчага чиқмаганим учунми ёки бозор атрофи бутунлай ўзгариб кетганигами теварак-атроф кўзимга бир чиройли кўринади денг. Завқланиб кўчаларга тикилиб қолибман.

— Буви, ўнг томондаги кошонани кўряпсизми, — деб қолди шунда неварам бирдан.

Кошонаси нима экан, деб қарасам салобатли айланма бино.

— Бу қанақа идора болам, — деб сўрайман неварамдан.

У бўлса кулиб:

— Бу идора эмас, Амир Темур бобомизнинг музейи, — дейди.

Бу номни эшитиб қўлимни дуога очдим. Темур бобо улуғ одам. Шундай табаррук зотни эъзозлаб мана шундай кошонани қурган қурувчиларга ҳам, уни қурдирган ҳукуматга ҳам катта раҳмат.

— Бу ерда тўхташ мумкин эмас-да буви. Бўлмаса музейнинг ичини бир айлантириб чиқардим. Бошқа куни олиб келаман сизни зиёрат қилгани. Энди айтинг, сизни яна қаёққа олиб борай?

Ўйлаб туриб «Қўйлиқ»қа деб юборибман. Минг қилса ҳам туғилган жойим ўзига тортди шекилли.

Катта хиёбонни айланиб, кенг йўлга чиқиб олдик. Ўқдек тўғри йўл бўйлаб ҳали кетяпмиз, ҳали кетяпмиз. Икки томон узунасига кетган бино, бино, бино. Сон-саноғи йўқ. Ҳаммаси осмонга бўй чўзган, кўп қаватли.

— Ҳой бола, — дейман неварамга қараб. — Мен «Қўйлиқ»қа десам сен мени қаёққа олиб кетяпсан ўзи?

— «Қўйлиқ»қа, — дейди неварам кулиб.

— Алдама. «Қўйлиқ»нинг йўли бунақа эмас. Ахир бундан 4 йил олдин аммагинамнинг ёлғизи Салтанат холангнинг қизиникига тўйга борганимизда тор йўллардан юрган эдик-ку. Эсингдами, машиналар кўплигидан автобуслар йўл четида тўхтаб қолганди.

— Ҳозир бутунлай бошқача, буви. Бу янги йўл — «Фарғона йўли» деб аталади.

Вой тавба, дейман ўзимга ўзим. Арзимаган фурсат ичида шунча ўзгариш-а. Ахир бир замонлар бир чақирим келар-келмас тош йўлни йиллаб қуриб битказа олишмасди.

Хаёлланиб қолибман.

— Мана, «Қўйлиқ»қа ҳам етиб келдик.

Неварамнинг шу гапидан ҳушимга келиб, дарҳол атрофга аланг-жаланг қилдиму, сўрадим:

— Бозор қани, «Қўйлиқ» бозори?

— Ҳўв ана, — дейди неварам тўғридаги баланд бостирма нусха иморатни кўрсатиб.

Ҳеч ишонмадим. Бир вақтлар кўримсизгина бўлган «Қўйлиқ» бозори наҳотки шунақа салобатли бинога кўчиб ўтган бўлса.

Неварам машинасини бир четга тўхтатиб, қўлимдан ушлади ва деди:

— Юринг буви, бозорни бир айлантириб чиқаман.

Бозор айлангач яна машинага чиқдик. Йўлда келаётиб неварам: «Бу кўрганларингиз хамир учидан патир. Бошқа кўчалару, бозорларни кўрмабсиз оламга келмабсиз» деб қолди. Кейин ўйланиб туриб мени саволга тутди:

— Буви, биласизми, бу ҳаммаси ниманинг шарофати?

— Нимани, — дейсана болам, — дедим унинг саволига. Бу истиқлолимиз шарофати-да.

Уйга келгач дуога қўл очдим: «Юртимизда озодлик қуёши ҳамиша чарақлаб турсин...»

Ҳуриниса УСМОН қизи,
Юнусобод даҳасининг 15-мавзесидаги 57-уйда яшовчи меҳнат кексаси.

Шукрона

ЭЛИМ ТАҚДИРИДА АБАДИЙ ҚОЛДИНГ

(Бадиҳа)

Қутлуғ тонгда юртимиз мустақил давлатга айланди. Бу кун дунё харитасида у ўз тароватини намоён этмоқда...

Биз ўз туғромизга эга бўлдик, ўз байроғимиз ер куррасининг турли нуқталарида ҳилпирамоқда. Мадҳиямиз турфа хил мамлакатларнинг мўътабар давраларида янграйдиган бўлди. Халқимиз халқ бўлиб, ўз миллий ғурурини англаб етди. Минг-минг йиллар давомида ривож топган ва шаклланиб бутунланган ахлоқий анъаналар, қадриятлар, урф-одатлар ва удумлар қайта кашф этилиб, келажакка ишонч, меҳр-оқибат, инсофу диёнат, адолат ва маърифат туйғуларини онгимизга сингдиришда ҳаётбахш қудратини намоён этаётир. Истиқлол тонготарлари руҳимизга қанот, фикримизга ёруғлик, турмушимизга миллий файз бағишлаётир. Бу қутлуғ тонг ҳақида қайта-қайта куйлагинг келаверади...

Гоҳо «Истиқлол бизга не берди?!» деган саволга ўз-ўзимга жавоб қиламан: Бир ғунча очилгунича неки имкон зарур бўлса, шуни берди. Бўғзимизга қадалиб турган овозга қанот берди, қувват берди. Юрагимизга ҳурлик деган улуғ туйғуни берди. Биз уни ҳар тонгда олқишлашимиз, имконларни бош узра тутиб яшамоғимиз керак. Биз яшаётган юртда иймон бор, эътиқод бор. Токи, Ватанга муҳаббат қўймоқ ҳам иймондандур...

Президентимизнинг Олий Мажлис минбаридан туриб айтган бир сўзлари бор: «Мамлакатимизнинг мард, фидойи кишилар юртига, меҳру шафқат, муҳаббат барқарор бўлган, тафаккур ва ижод қайнаган муқаддас маконга айланишига аминман». Иншооллоҳ! Ахир биз Ибн Сино, Форобий, Улуғбек, Беруний ва Навоийдек тафаккур султонлари, Амир Темурдек буюк соҳибқироннинг авлодлари эканлигимиз билан фахрланамиз. Уларнинг бизга қолдирган ноёб дурдоналари, бой маънавий меросини ҳамиша ардоқлаймиз. Уларга суянамиз, қалбан мадад, руҳан қувват оламиз. Зеро, бу баҳрамандлик бизни маънан юксалтиради, жасоратга даъват этади, улуғ ишларга илҳомлантиради.

Донишмандлар айтадилар: «Ҳар ишнингки боши тонгдан бошланади!» Яна дейдиларки, «Тонгда нимаики ният қилсанг ижобат бўлади». Демакки, ҳар тонгда тоза ният қилиб кўнгилни поклаш, кўнгилга эзгу амалларни жо этиш фазилатдур. Шу фазилат ҳеч биримизни асло тарк этмасин. Ва дейманки, «Истиқлолнинг тонги муборак, юртим! Бошинг омон бўлсин...» Кўнгил эса ҳар тонготар яхшиликни соғиниб уйғонади. Истиқлолнинг ҳар лавҳасини кўзларимга суриб, тавоф этаман. Шундай кезларда дилбар шоиранинг оташ мисралари менинг хаёлларимга уланиб кетгандек бўлади:

Истиқлол келдингми,
наҳотки келдинг!
Келар йўлларингда пинҳона
толдим.
Менинг ота-онам, жон
Ватанимда —
Элим тақдирида
абадий қолдинг!..

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА,
журналист.

Тараддуд

«ЯШНАЙВЕРСИН МУСТАҚИЛ ЮРТИМИЗ»

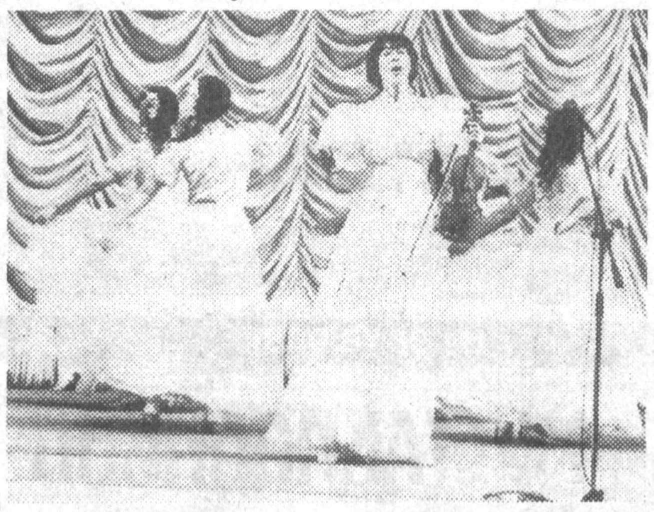

Яқинлашиб келаётган улуғ байрамимиз — Мустақилликнинг 6 йиллигини муносиб кутиб олиш учун юртимизнинг барча меҳнаткашлари бел боғлаганлар. Бу эзгу ишда маданият ходимларининг ҳам байрамолди юмушлари қизғин тус олган.

Собир Раҳимов туманидаги Ойбек номли маданият уйи ҳар томонлама исми жисмига монанддир. Ушбу маскан тўла таъмирдан чиқарилди, кўрган кўз қувонадиган чирой касб этди.

— Байрамга атаб бадиий ҳаваскорларимиз янги дастур тайёрладилар, — деб ҳикоя қилади маданият уйининг директори Мавлон Ақчибоев, — «Яшнайверсин мустақил юртимиз» деб аталадиган ушбу дастурда хушовоз ва умидли хонандаларимиздан Жаҳонгир Абдувосиев, Холидахон Мақсудова, Ҳамидулла Мирзаев, Маҳмуджон Йўлдошев, бир сўз билан айтганда ҳаваскор созанда, хонанда ҳамда рақкосаларимизнинг ҳаммалари иштирок этадилар. Шуни таъкидлаш керакки, дастурдаги деярли барча қўшиқлар янгидир. Дастурни тайёрлашда маданият уйимизнинг бадиий раҳбари Шоакбар Шохалилов, айниқса, жонбозлик кўрсатди.

Байрам тантаналари кунларида ёш санъаткорлар Тошкент чинни заводи, «Гуручариқ», Мискин, Мустақиллик маҳаллаларида ўзларининг санъатларини намойиш этадилар.

Абдулла ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 6 йиллигига

Мактубларда Истиқлол мадҳи

МУШТАРИЙ — "ОҚШОМ" — МУШТАРИЙ

Туҳфа

ҚЎШ ҚУВОНЧ

Мустақиллик байрами арафасида Собир Раҳимов туманида кўплаб турар жой бинолари, гузарлар, мактаб ва болалар боғчалари фойдаланишга топширилади. Шулардан бири 100-мактаб-интернатдир.

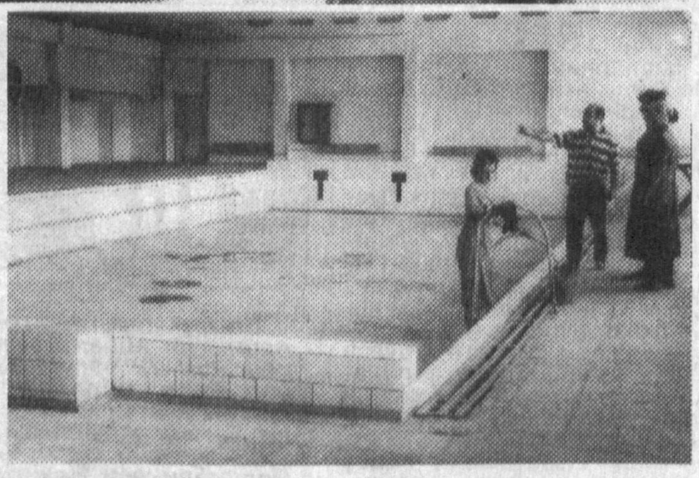

— Мактаб-интернатимизда ногирон болалар таълим олиб, яшашади, — дейди директор Муқаддас Мираҳмедова. — Шуни ҳисобга олиб, йил бошида улар учун махсус сузиш ҳавзаси мажмуасини қуришни бошлаган эдик. Қурувчиларга раҳмат, буюртмамизни биз кутгандан ҳам зиёда қилиб бажариб беришди. Энди болаларимиз бир йўла икки тантана — Мустақиллик байрами ва янги сузиш ҳавзасининг очилишини нишонлашади.

— Бу бизнинг биринчи мустақил ишимиз бўлди, — дейди «159-трест» ҳиссадорлик жамиятига қарашли 22-қурилиш бошқармасининг иш юритувчиси Рустам Ниғматуллаев. — Ҳавзани бунёд этишда ғишт терувчи Абдумалик Турсуновнинг хизмати катта бўлди. Ринат Ников бошчилигидаги тикловчилар бригадаси ҳам маҳорат билан ишлади.

Гулнора САЪДУЛЛАЕВА.

СУРАТЛАРДА: мактаб-интернат директори Муқаддас Мираҳмедова қурувчилар ва туман халқ таълими бўлими инспектори Ш. Исроиловлар билан суҳбатда; 1-Тошкент тиклаш бошқармаси нурсозлар бригадири Аброр Тўлагаnов; катта сузиш ҳавзасининг яхлит кўриниши.

Равиль Альбеков олган суратлар.

Истиқлолнома

АЙЛАНГИЗ

Гул диёримни келиб томоша айлангиз,
Меҳнату ижод билан яна зебо айлангиз.

Чамани тўла гуллар, боғлари ширин-шакар,
Тотингиз ундан, меҳрин дилларга жо айлангиз.

Мустақиллик майдони узра таралгайдир садо,
Шул наво оҳангларини тўтиё айлангиз.

Қайга борманг бағрида тўю томоша бугун,
Сиз ҳам келиб, дўстлар, савт наво айлангиз,

Кўзларимга нур берур ҳилпираган байроғи,
Сиз ҳам суртиб кўзларга нуру зиё айлангиз.

Фарзандингман дер Темур, қалбимда ғурур, сурур,
Озод диёрим келиб томоша айлангиз.

Темур КАРИМОВ,
меҳнат фахрийси.

МИЛЛАТИМ

Буюк деб шуҳрат топган менинг жоним ўзбегим,
Ўзинг иссиқ ҳароратим, юрак қоним ўзбегим.
Хоҳ санъату, адабиёт, хоҳ тиббиёт бобида,
Олам аро донг таратган шараф-шоним ўзбегим.

Бу оламда буюкликни чўққисидан жой олган,
Туркзабон, Темурдек Соҳибқироним ўзбегим,
Жаҳон тарих китобида номи нақш этилган,
Саноқсиз нодир олиминг, жон-жаҳоним ўзбегим.

Ўз касбини зўр синчиси ҳаётнинг ҳар бобида,
Ақлу идрок, эътиқодим ҳам иймоним ўзбегим,
Кимлар билан сўйлашмайин, қайларга мен бормайин,
Доим мақтов эшитгайман аҳд-паймоним ўзбегим.

Шаънингга ҳеч доғ туширмай доим
куйлаш мадҳингни,
Билгил, менинг мақсадимдур ҳар бир
оним ўзбегим,
Фахрланар кўкрак кериб ўзбекликдан Миржамол,
Мудом бутун, мудом ҳалол бўлган нони ўзбегим.

Миржамол МИРЁҚУБОВ,
профессор.

ОНА ШАҲРИМ

(Қўшиқ)

Шарқда машъал гулим, гулбоғим,
Қалбимдаги сўнмас чироғим.
Йўлимдаги ёрқин маёғим,
Она шаҳрим кўзи қароғим!

Нақарот

Муҳаббат риштасин сочган Тошкентим,
Дўстларга бағрини очган Тошкентим!

Нон шаҳримсан, нурли қуёшим
Шон шаҳримсан, мағрурдир бошим.
Фарзандингман сенга парвона,
Жон шаҳримсан метин бардошим.

Нақарот

Муҳаббат нурларин сочган Тошкентим,
Дўстларга бағрини очган Тошкентим!

Истиқлолда сен топдинг камол,
Озод юртга тимсол бўлиб қол.
Дунё халқин кўп қолдириб лол,
Дўстлар топди сендан бахт-иқбол.

Нақарот

Муҳаббат нурларин сочган Тошкентим,
Дўстларга бағрини очган Тошкентим!

Рустам ХЎЖАЕВ,
мусиқачи.

ОППОҚ, ҒУБОРСИЗ РАНГЛАР

Беғубор болалик онлари бот-бот ёдимга тушади. Қизиқ, негадир, ўша дамларни эслаганимда кўз олдимга фақат оппоқ ранглар келаверади. Гоҳ кўчамиз бўйлаб қад ростлаган ўрикларнинг оппоқ бўлиб гуллаганини, гоҳ эса ҳовлимизнинг оппоқ қорга бурканганини эслайман. Шу холос. Фақат оппоқ ранглар, қатра ғуборсиз хотиралар...

Илк бор катта оламга чиққаним эсимга келади. «Катта олам» деганим — бизнинг тор кўчамиз боши бориб уланадиган катта кўча эди. Ўшанда ҳам ҳаммаёқ оппоқ эди: баҳор охирлаган, ўрик гуллари тўкилиб, олчалар қийғос гуллаган вақт. Ариларнинг ғўнғир-ғўнғирига, уларнинг оппоқ олча гуллари орасига шўнғиб кетишларига маҳлиё бўлиб, оппоқ йўлкадан кетаверибман, кетаверибман... Бир маҳал, асалари ғувиллашини машиналарнинг кескин шовқини бўлиб қўйди. Қарасам...

Мен катта кўчага илк бор чиқишим эди. Мурғак кўзларим мен ўйнайдиган, ҳар куни қаймоқ ейдиган ва маҳалламиздаги Нозимчучук, яна ҳалиги — ўйинчоқ айиғи бор Азиз қизғанчиқ билан саҳардан шомгача югуриб юрадиган жойларда шундай катта, гавжум, янада оппоқ кўча борлигини биринчи бор кўраётган эдим. Мен баланд ва танаси оппоқ теракларга, чинорларга, улардан-да баланд ва оппоқ иморатларга маҳлиё бўлиб қолдим. Шу пайт...

— Ҳов, кичкина Боқи полвон! Буёқларда нима қип юрибсан!?

— Бу — оппоқ яхтак, оппоқ дўппи кийиб олган, соқоллари оппоқ, узун бўйли чол эди. Мен уни танимасдим. Шунинг учун чўчиб, унга жавоб қайтаришга ҳам, салом беришга ҳам ақлим етмабди. Чол адамларни танир экан, деган хаёл ялт этди, шундан кейингина тилимга сўз келди:

— Ҳеч тима... — дедим чучук тилим билан. — Томоша қивотман.

Чол оппоқ соқолларини тутамлаб, яқинимга келди. Бурнимга бир чертди-да, деди:

— Ҳа, баракалла, кичкина Боқи. Томоша қил, кўриб қол. Шу кўчадан ҳали мактабга борарсан, хизматга кетарсан. Шу кўчаям — саники. Тошкан — саники, шу юрт саники. Кўриб, таниб ол.

Ўша оппоқ чолнинг сўзлари ҳамон қулоғим остида жаранглаб тургандек. Боланикнинг оппоқ онларида бу сўзлар балки менга ҳеч қандай маъно бермагандир. Нима учун бу кўча меники бўлади, нима учун уни кўриб олишим керак, деган саволга ҳам жавоб қидириб ўтирмасдан, яна оппоқ кўчага аграйганча ортимга қайтиб кетгандим. Энди бўлса...

Энди мен биламан: ўша узоқ болалик кезларида мен илк бор Ватанни таниган эканман, катта кўча тимсолида она-Ватанни севиб қолган эканман. Энди мен Ватан ҳақида гапирганимда ёки Ватан тўғрисида бирор гап эшитганимда кўз олдимга фақат оппоқ манзаралар келади.

Йиллар бир-бирини қувлаб ўтаверди. Ўша оппоқ чол айтганидай, катта кўча бўйлаб мактабга бордим. Кейин олий ўқув юртига. Шу кўчадан қадам ташлаб, ишхонага қатнайман. Шу кўча мени аэропортга олиб боради. У ердан пўлат қушлар қанотида гоҳ Андижонга, гоҳ Самарқандга, гоҳ Хоразмга парвоз қиламан. Лочин парвози баландлигидан поёни йўқ Ватаним оппоқ бўлиб кўринади. Булутларнинг ҳарир пардаси ортидан эмас — йўқ-йўқ, аслида шундай, осмондан қарасангиз, она-заминимиз шунчалар оппоқ, беғубор кўринар эканки...

Боланикнинг хотиралари ақл жавҳарида абадий муҳрланиб қолади, дейишади. Шунданми, валинеъмат табиатимизнинг оппоқ либосга бурканган онларида энг аввало болалик воқеаларини, оппоқ чолнинг сўзларини эслайман. Баҳор келиб, ўрикзорлар, олчазорлар оппоқ кулганда, ёзнинг оппоқ ойдин тунларида, кузак чоғи тераклар оппоқ баргларини тўкиб, дарахтларга оппоқ мезонлар илашганида, қишнинг қорли-қировли кунларида боланикни эслайман. Ватанни ўйлайман. Шунақа пайтларда хаёл денгизи ақлим кемасини узоқларга олиб кетади. Оппоқ туманлар ҳукм сурган оппоқ кўрфазларни хаёл кўзи билан кезиб чиқаман. Кейин оппоқ тўн кийган тоғларга чиқаман. У ердан оппоқ далаларга тушаман, оппоқ садаф тишларини кўрсатиб хандон кулган пахтазорларни айланаман. Кейин оппоқ шаҳримга — Тошкентимга қайтаман. Ватаннинг оппоқ ранги доим кўз ўнгимда туради. Узоқларга сафар қилсам ҳам, хорижда иш биланми ва ё тақдир ҳукми-ла юрсам ҳам, биламан — Ватанимнинг оппоқ ранглари доим мен билан бўлади. Бу — беғубор Ватан ишқи, она халқимдан мерос бўлган оқ кўнглим, истиқлол ёлқини ёритган оппоқ йўлларим. Ватаннинг оппоқ ранги ила — юзларим ёруғ!

Хайрулло НУРИДДИНОВ,
Ўзбекистон радиосининг ходими.

Ҳунармандчилик

БАРҲАЁТ АНЪАНАЛАР

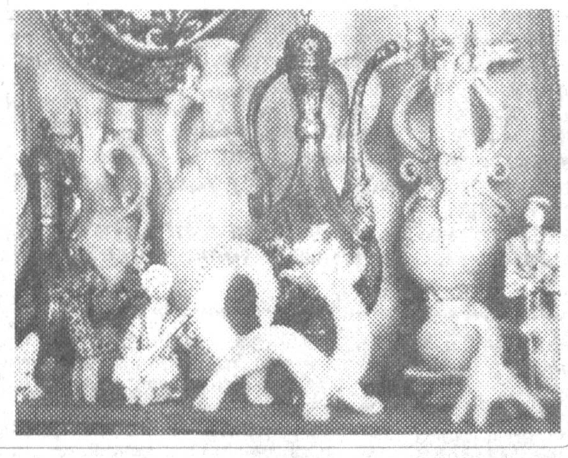

1918 йилда Тошкентда биринчи бадиий музей ташкил этилди. 1925 йил, 17 март куни миллий ҳунармандчиликни ривожлантириш йўлида катта ишларга қўл урилди. Май ойида бадиий маточилик устахонаси ташкил этилиб, қоғозли ва ипакли иплардан мато тўқиш учун ўн уч минг сўм ажратилди. Бу пуллар ўсимлик ва кимёвий бўёқлар, акварель, ишқор, бўр, мўйқаламчалар, резинкалар, гилам тўқиш дастгоҳи, қоғоз кабилардан сотиб олишга мўлжалланди.

Музейда ташкил топган бадиий маточилик устахонасида Ўрта Осиё халқлари тўқимачилиги асрий анъаналарининг давом эттирилиши қувончли воқеа бўлди. Устахонада маточилик дейилгани билан гилам ва кашталар ҳам тикиларди.

1930 йил, 27 июнда республикамизда яшаб, ижод қилаётган, халқ санъатимизни жон дилдан севган тасвир устаси Вениамин Чубуков музейнинг Шарқ бўлимига шахсий имзоси билан ликопча совға этади. Ликопчада ўзбек деҳқони, мўл ҳосилли жаннатмакон диёримиз манзараси, тўкинчилик фасли тасвирланганди. 1935 йил бошида ушбу бадиий кошона Ўзбекистон Давлат санъат музейи номи билан атала бошланди.

Тошкентдаги Бегларбеги мадрасасидан нақш намуналари олиб келиниб халқ санъати хонаси деворига ўрнатилади.

Халқ санъати бўлими турли ашёлар билан тўлдирилади. 1936 йилда пойтахтимизнинг «Кўкча» даҳасидаги XIX асрда қурилган «Турсун ота» масжиди бузиб ташланганда, ундаги ганч ўймакорлиги, наққошлиги намуналарини музей илмий ходимлари ўз ҳаракатлари билан халқ санъати бўлимига олиб келиб, намойишга қўйишади. Масжидни алоҳида, миллий музейнинг бир чеккасига қандай бўлса шундайлигича тиклашга ҳаракат қилинади.

Айни бир пайтда музей илмий ходимлари ёзаётган «Ўрта Осиё нақш санъати» номли тадқиқот ишлари назарда тутилиб, андижонлик халқ усталари Садриддин Хусайновнинг 700 га яқин қаламтасвир чизмалари ва андозалари сотиб олинади. Музейни санъат намуналари билан бойитиш учун 50 минг сўм ажратилади. Бу пуллар илмий экспедициялар, сотиб олинаётган санъат асарларига сарфланади. Ўша пайтда музейдан алоқасини узмай ишлаётган тошкентлик кулол Муҳиддин Раҳимов республикамиз бўйлаб сафар қилиб, қадимий кулолчилик намуналарини тўплаб, музейга топширади.

Музейнинг миллий санъатига қайси раҳбар бўлсин эътибор бериши шарт эди. Чунки бу нафосат масканининг кўзгуси эди. 30-йиллар охирига қадар музей илмий ходимлари Бухородан матога гул босиш учун ишлатиладиган ёғоч-нақшли қолиплар, Ургутдан мато турлари, Нурота экспедициясидан эса қабр тош-сағаналарини олиб келишади. Кулол Муҳиддин Раҳимов бир сафар Тошкент вилоятидан носқовоқ турларидан топиб, бадиий безак берилганларидан наққошлик хонасига қўйдириши томошабинларда қизиқиш уйғотади. Булардан ташқари Бухоро, Самарқанд, Марғилон ва Тошкент ганчкорлиги, ёғоч ўймакорлиги, мисгарлик, зардўзлик намуналари ҳам халқ санъати бўлими хоналаридан ўрин олади.

1946—1956 йилларда музейга раҳбарлик қилган мусаввира Шамсирўй Ҳасанова халқ санъатининг ноёб турларини тўплашга алоҳида эътибор беради. Унинг даврида биргина маточилик санъатининг мингга яқин тури аниқланганди. У халқ — тошкентлик читгар Абдураҳим Абдуғофуров ва унинг ўғли Абдураим Абдураҳимовларнинг босма усулидаги ишларидан бири, оддий бўз матода меҳроб ва ой нусхалари туширилган жойнамозлари, табиат манзаралари акс эттирилган дастурхонлари қабул қилиб олганди. Бу усталар ишларидан ташқари ургутлик ака-ука читгарлар Жунайдулло ва Зикрулло Набиевларнинг нок дарахтидан ишланган маточилик қолипларидан 226 турини музейга олиши читгарлик санъати сирларини мукаммал тушунишда ёрдам берди.

Санъат яратилаверади. Вақтида уларнинг қадрига етиб, таъмирлаб турилмаса сифати бузилиб, томошабинга унчалик завқ бера олмай, бора-бора нафосатини йўқотиб қўйиши мумкин экан. Баъзида турли сабабларга кўра ҳеч кимга кераксиз ҳолга ҳам тушиб қолади, дейишади. Санъатнинг бу сеҳрига тушунган раҳбар Шамсирўй Ҳасанова, ўз вақтида моҳир усталар: академик ганчкор Уста Ширин Муродов, наққош Ёқубжон Раупов, ёғоч ўймакори устаси Абдумалик ота Абдумажидовларни музейга чақиртириб, бир неча кун халқ санъати турларини таъмирлатганди. Улар ўта ҳалол меҳнат қилишганидан бўлса керак ганч намоёнлар, нақш намуналари, ёғоч ўймакорлик санъати турлари ҳамон ўшандай турибди, бошқа таъмирлангани йўқ.

Санъат музейидаги миллий бўлим йилдан-йилга бойиб, эндиликда халқ санъати турлари: кулоллик, ганчкорлик, ёғоч ўймакорлиги, наққошлик, каштачилик, гиламдўзлик, заргарлик, зардўзлик, мисгарлик каби буюм турлари сон жиҳатдан йигирма мингга яқинлашиб қолди.

Музейнинг миллий бўлимидаги ашёлар саргузаштини эсласак: Ҳиндистон, Франция, Америка, Югославия, Польша, Чехословакия, Канада, Япония, шунингдек Қозоғистон, Россия, Тожикистон, Қирғизистон давлатларида бир неча марта намойиш этилган. Ҳатто, халқ усталаримиздан бири, хивалик Ота Полвонов ёғоч ўймакорликда бажарган устун ва эшигини 1937 йили Парижда очилган Жаҳон санъати халқ ҳунармандлари кўргазмасида намойиш эттириб, Олтин медалга сазовор бўлганди. Қўқонлик халқ устаси Қодиржон Ҳайдаровнинг ўйма нақшли саккиз қиррали хонтахта ва ўриндиқлари барчани лол этган эди.

Музейнинг миллий бўлими асрий санъатимиз авлод-аждодларимизнинг мумтоз анъаналари сақланиб, давом этаётганини кўрсатиб туради.

Маҳмуд АҲМЕДОВ,
санъатшунослик илмий-тадқиқот институтининг илмий ходими, Ўзбекистон Бадиий академияси ижодкорлар уюшмаси аъзоси.

Ўзбек адиблари — «Оқшом» учун

Фарход МУСАЖОН

ҲУРЛИК НУРИ

(Ҳикоя)

Ушбу асарни кўпдан бери ёзишни ният қилиб юрардим. Ниҳоят Мустақиллигимизнинг 6 йиллиги арафасида ёзиб тугатдим. Ундаги воқеалар эртанги кунимизнинг асоси бўлган ўтган йиллардаги заҳматли йўлларимиз ҳақида ҳикоя қилади. Ўйлайманки, юрагимдаги туйғуларимни ўқувчиларимга етказа олдим. Улар ҳам ушбу асаримни чин танқидчи кўзи билан ўқиб чиқадилар. Ва охиргиси: ўзимнинг анъанамга содиқ қолиб, янги ҳикоямни севимли «Оқшом» газетамизга тақдим этдим.
МУАЛЛИФ.

Икки суворий худди ким ўзарга ўйнагандек шитоб билан қишлоққа бостириб кирди. Азимбек билан Мирваққоснинг бу қилиғига кўпчилик ўрганиб кетган, фақат баъзи аёллар сира кўника олмасди. Кўча тўла бола, битта-яримтаси от тагида қолиб кетмасайди, деб хавотирланарди.

Азимбек билан Мирваққоснинг шўхлиги асло безорилик аломати эмас, жўшқин ёшликнинг жиловлаб бўлмас ғайрати эди. Аслида ҳар иккови ҳам кўп фаросатли йигитлар эди.

Нозиктаъб, зукко ва зийрак Азимбекнинг кўриниши ҳам феълига мос, хипча ва келишган, мовий кўзлари қуралай, қирра бурун, қалдирғоч қош, хуллас эртаклардаги шаҳзодаларнинг худди ўзи эди.

Мирваққос дўстига нисбатан анча дуркун, сал бесўнақайроқ, елкадор, юз тузилиши йирик, ёноқлари бўртиб чиққан, олакўз, оғзи катта, лаблари қалин, ўзи қоп-қора эди. Муомалада ҳам ҳийла дағалроқ, қўқон манзиратни билмасди. Лекин хулқи яхши, мард ва танти, очиқ кўнгил ва тўғри сўз эди. Аммо пича лақмароқ эди, ким нима деса ишониб кетаверарди.

Кимсан бутун вилоятга донғи кетган Саидғози бойнинг ёлғиз арзандаси Азимбек билан оддий темирчининг фарзанди Мирваққоснинг дўст тутинганини ҳаммани таажжубга соларди.

Саидғозибек ишнинг кўзини билгани учун бой бўлганди. Йўқсилларнинг ризқига асло чанг солмас, аксинча қишлоқ аҳлига отадек ғамхўрлик қиларди. Иккита кўприк, битта масжид қуриб берганди. Етим-есирларнинг ҳолидан муттасил хабар олиб турар, бирор ночор одам кўмак сўраб келса қуруқ қайтармас, аммо қаттиқ койирди, ҳар ким ўз аравасини ўзи тортиши, уддабурро бўлиши керак деб тайинларди, бунинг учун нима қилиш кераклиги ҳақида йўл-йўриқлар ҳам кўрсатарди.

Ҳа, кўнгли бўш сахийлардан эмасди. Ишёқмас ялқовларнинг бурнини ерга ишқаб ишлатарди.

Азимбекка ҳам қаттиқ турарди, ўғлини қийинчилик кўрмай, ипак ойим, тантиқ бўлиб ўсишини истамасди. Шу боис Мирваққос билан дўст тутинишига тўсқинлик қилмади.

Камбағалларнинг туриш-турмушларидан воқиф бўлгани яхши. Кун кечириш оғирлигини кўрсин, шунда ҳаётнинг қадрига етади деб ўйлади. Қолаверса Мирваққос кўнгли тоза ва олижаноб йигит. Унга суянса бўлади. Бой билан йўқсил дўст тутинса одатда бири хўжайин, иккинчиси хизматкорга айланади. Саидғозибекни қувонтирган нарса — ўғли билан Мирваққоснинг муносабатлари тенгликка қурилганди. Бир-бирига шу қадар муштоқ ва муҳтож эдики гўё бири-бирисиз яшолмасди.

Сой бўйидаги сайхонда худонинг берган куни қишлоқ ўспиринлари йиғилиб кураш, сакраш, югуриш бўйича куч синашарди.

Бу беллашувларда аксар Мирваққос билан Азимбек ғолиб чиқарди. Ўғлининг тирсаги ё тиззаси шилиниб келса Саидғозибек хафа бўлмас, аксинча суюнарди. Сабаби чиниқсин дерди.

Чўлоғзи қишлоғидан фақат икки киши — Азимбек билан Мирваққос отда йигирма чақиримча йўл босиб Марғилонга, мадрасага қатнарди.

Гоҳида ўсмирлар туни билан мижжа қоқмай дарс тайёрлашарди. Мана шу ёқмасди Саидғозибекка, гарчи бунга қаршилик қилмаса-да уйқусизлик соғлиқни кемириб қўйиши мумкин, деб хавотирланарди.

Оғайнилар балоғатга етганда мамлакатда ғалағовур бошланди. Халқ орасида Ўзбекистон Русияга қўшиб олинармиш, болшавойлар коммунизм деган нарса қурармиш, унда пул бўлмасмиш, ҳамма тенг — бой-камбағал бўлмасмиш, ер, сув, чорва, ҳатто аёллар ҳам умумий бўлармиш, деган миш-мишлар тарқади.

Авом ўртасида ваҳима ва парокандалик кун сайин авж олаверди. Илгари рус генералларига сотилган бир ҳовуч мансабпарастлар энди ёғли жой илинжида болшавойлар билан тил топишиб, ўз халқига хиёнат қилди, шўролар хизматига ўтди. Лақма ва саводсиз авомнинг айримлари бўлаётган воқеаларнинг туб моҳиятига тушуниб етмай мусоват бўлишига, бой-камбағал бўлмаслигига, ҳар ким ўз ер-сувига эга бўлишига ишониб шўролар томонига оғди. Кимлардир шўровийлар қутқуси билан қизил аскарликка жалб қилинди. Писмиқ минғаймаслар нима бўлишини пойлаб пана-пастқамга яширинди. Аксарият ўз маслаги, ўз раъйи билан мустабид сиёсатга қарши бош кўтарди. Мақсад муқаддас эди: мустақилликка эришиш, миллат манфаати, инсон қадри ва ғурурини сақлаш, шариатни ҳимоя қилиш! Сотқин мансабпарастлар уларни босмачи атаб, халқ душманига чиқарди.

... Ёз чилласининг дим тунларидан бирида Мирваққосларнинг эшиги аста тақиллади. Ҳовлидаги сўрида ётган Мирваққос ҳаммадан олдин уйғонди. Бошқалар безовта бўлмасин учун илдам туриб кўча томон йўналди, бориб эшикни очди. Зимистон бўлишига қарамай остонада турган Азимбекни дарров таниди.

— Ҳа, бемаҳалда нима қилиб юрибсан? — деб сўради.

— Кўкчинор тагига йигирма нафарча одам йиғилди, — Азимбек вазминлик билан гапираётган бўлса-да ички ҳаяжони яққол сезилиб турарди, — тоққа йўл олмоқчимиз. Мақсад Бўрихўжа қўрбошининг йигитларига қўшилиб қизилларга қарши урушиш.

Мирваққос сал гангиб қолди. Унинг учун бир нарса аллақачон аниқ: миллат озодлиги, юрт мустақиллиги учун курашишга аҳд қилиб қўйганди. Шунга қарамай босмачи номини олганлар сафига қўшилишга дабдурустдан розилик беришга журъат этмади. Бу ёқда отаси нима дейди, уйдагиларнинг аҳволи не кечади, тўнғич бўлгани учун отасининг ёнига кириб рўзғор тебратгани ёрдамлашяпти, бешта синглиси, учта укасининг ҳали қўлидан ҳеч нарса келмайди.

(Давоми 4-бетда).

Матбаа

ЁШЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Республика матбуот давлат қўмитасининг яхши ташаббуси билан қўмита тизимидаги ташкилотлар — ижарадаги Тошкент матбаа комбинати, «Ўқитувчи» нашриёти, Янгийўл китоб фабрикаси, «Ўзматбуоттаъминот» бошқармалари ҳомийлигида бу йил ўттиздан зиёд ёш истеъдодларнинг илк китоблари «Истеъдод — 97» умумий номи остида нашрдан чиқарилмоқда.

Инсон манфаатлари йилида ёш истеъдодларни қўллаб-қувватлаш мақсадида тайёрланган ушбу китоблар Ўзбекистон Мустақиллигининг олти йиллигига бағишланган. Шу жумладан, Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти тайёрлаган 16 ёш истеъдоднинг китобидан 10 тасига «Ўқитувчи» нашриёти, 6 тасига ижарадаги Тошкент матбаа комбинати ҳомийлик қилди.

Истеъдодли ёш шоир Ҳумоюн (Акбаров)нинг «Юракдаги рангин камалак» илк китобига кирган шеърларида муаллиф фақат юрагидан ўтказган, ҳис қилган ҳодисалар ҳақида қалам тебратади. Ҳумоюннинг шеърлари самимийлиги билан ўқувчи кўнглига йўл топади. Уларда замондошларимизнинг келажак ҳақидаги ўйлари, дўстлик ва муҳаббат сингари мангу мавзулар ҳақида сўз боради.

Ҳаётдаги ҳар бир воқеага, кишилар тақдирига бефарқ қарамаслик, уларга ўзини ҳам дахлдордай ҳис этиб яшаш — шоирликнинг бошланиши бўлса ажаб эмас. Бунинг учун эса ҳам кўзинг, ҳам қалбинг кўриши, идрок этиши керак. Иброҳим Пайдонинг «Нигоҳинг» тўпламидаги шеърларни ўқиганда, беихтиёр шулар хаёлингдан кечади.

Ғайрат Мажиднинг «Гулсанам» деб номланган китобчасида сиз ёш шоирнинг илоҳийликка хос, муҳаббат ҳақидаги дилбар шеърлари билан танишасиз. Унинг муҳаббат изтироблари, ҳижрон онлари ҳамда висол онларини тараннум этган байтлари қалбларнинг тўридаги ажиб туйғуларни уйғотиши шубҳасиз.

Меҳринисо Ойдинованинг шеърларида муҳаббатнинг қувонч ва изтироблари, эл-юртга, Ватанга садоқат, онанинг куюнчак дардлари, фарзанднинг бурч ва масъулияти каби мавзулар содда, равон мисраларда куйланади. Шоиранинг «Кўклам» мажмуасидаги шеърларнинг шакли ва оҳанглари рангбаранг. Бу оҳанглар беихтиёр шеърхонни бокира нафосат оламига тортиб кетади.

Ёш адиба Дилфуза Қўзиеванинг «Чумчуқ-бола» нашрий тўпламига адибанинг фалсафий-руҳий кечинмаларга бой ҳикоялари жамланган. «... Жувон чақалоғини чўмилтирмоқда. Дарахт тепасида эса чумчуқ чирқиллайди. Сўнг... боланинг елкасидан уч пат ўсиб чиқади. Сўнг... гўдак ғойиб бўлади...» Воқеанинг давомини ушбу тўпламдан жой олган «Чумчуқ-бола» ҳикоясидан ўқиб олишингиз мумкин.

Амир Нарзуллонинг «Журъат соҳили» китоби ҳам диққатга сазовор. Унинг шеърлари ўзининг содда ва самимийлиги билан ажралиб туради. Улардаги нозик қочиримлар, беғубор ҳазил-мутойиба кўнглингизда илиқ акс садо уйғотади. Шу боис сиз беихтиёр шоир сатрларига маҳлиё бўласиз ва унинг яқин суҳбатдошига айланасиз.

Нодир Жонузоқнинг «Томчилар», Юсуфжон Ҳамидовнинг «Кўнгил қуши», Садоқатнинг «Она алласи», Жуманазар Нуримматнинг «Дард», Рўзман Келдиёрнинг «Тулпорим», Анвар Тоғайнинг «Муҳаббат ёғдуси», Мухтор Носирнинг «Юлдузлар қасоси» сингари шеърий мажмуалари сиз азиз китобхонларни мамнун этади деб ўйлаймиз.

Назира ЖЎРАЕВА.

СУРАТДА: китоблардан намуналар.

Анжуманлар

ЯНГИ АСРГА НАЗАР

XXI аср Ўзбекистон аҳолиси учун қандай келади? Танлаб олганимиз — ислоҳотлар ва янгиланиш йўли қанчалик мураккаб эканлигини англаяпмизми? Биздаги барқарорлик ва хавфсизлик йўлида таҳдид бўлиб турган муаммоларни англаб етаяпмизми? Бу муаммоларга нималарни қарши қўя оламиз?

Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобида қўйилган бу саволлар «Ўзбекнаво» гастрол-концерт бирлашмаси ходимлари қалбида ҳам акс садо берди. Бирлашма марказий аппарати ходимларининг махсус йиғилиши ана шу асар муҳокамасига бағишланди.

Музокарада сўзга чиққанлар мамлакатимизда хавфсизликни қандай қилиб сақлаб туриш, барқарорликни нималар ҳисобига таъминлаб, тараққиёт йўлидан собитқадам олға бориш мумкинлиги ҳақида гапирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари, Президентимиз алоҳида урғу бериб ёзганидек, минтақамизда барқарорлик ва жўғрофий-сиёсий мувозанат сақланиб қолган шароитдагина мамлакатимиз жўшқин ва собитқадам ривожланади, жаҳон ҳамжамияти учун муносиб шерик бўла олади, деган якдил хулосага келдилар.

Юртимиз санъат аҳлининг ижодий фаоллиги, миллий маданиятимиз ҳамда санъатимизнинг жаҳон саҳнасида янада ёрқинроқ намоён бўлишидаги жонбозликлари бу борада муҳим аҳамият касб этиши таъкидланди.

Наргиза МАШРАБОВА.

Бандлик

САЛОМАТЛИК СОВҒАЛАРИ

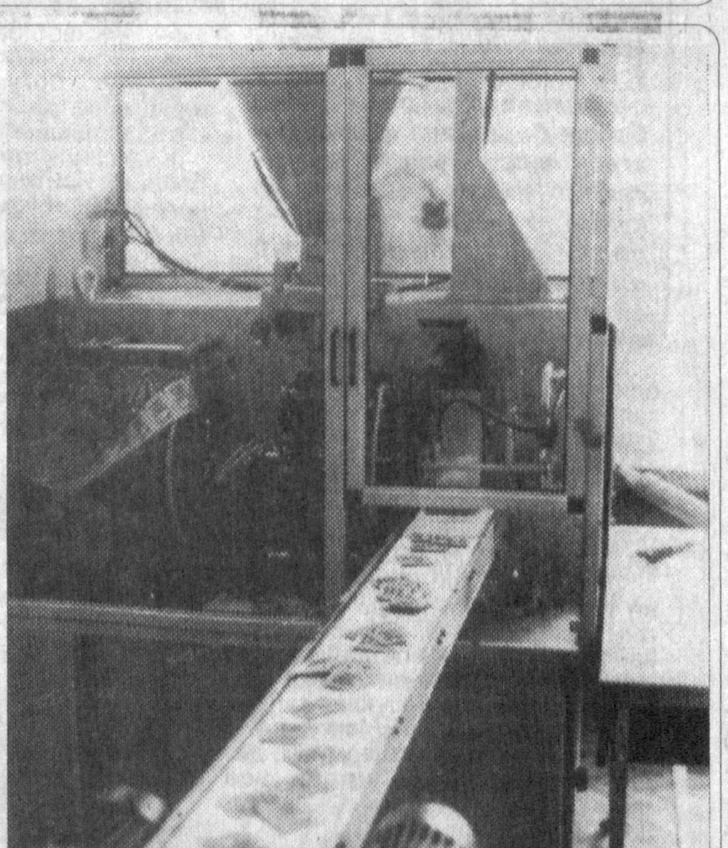

Масъулияти чекланган жамият «Протон» илмий-техника корхонаси Бизнес фонд ва «Мадад» суғурта агентлиги билан ҳамкорликда ватанимиз озиқ-овқат саноатида янги йўналишдаги экологик жиҳатдан тоза, тез эрийдиган маҳсулотларнинг янги турларини яратди ва ишлаб чиқаришни йўлга қўйди.

Бундай маҳсулотлар маҳаллий ўсимлик хом ашёлари обдон қайта ишланиши натижасида олинади. Корхона наъматакнинг концентрлашган кукуни, витаминлашган қанд ва қаҳва асосидаги олти турга яқин шундай ичимликларни ишлаб чиқармоқда. Барча маҳсулотлар зудлик билан республика ҳудудида сотиб олинмоқда ва бу маҳсулотлар юртимиз ташқарисига ҳам чиқарилмоқда. «Ўзбекистон темир йўллари» ва «Ўзбекистон ҳаво йўллари» компаниялари «Протон»нинг ана шундай тез эрийдиган маҳсулотларини етказиб бериш юзасидан буюртмалар бермоқда. Бу маҳсулотлар 5 грамм ҳажмида, жажжи пакетчаларга солинган ҳолда жаҳон андозаларига мувофиқ қадоқланган. Бундан ташқари бундай маҳсулотлар дорихоналарга ҳам етказиб берилмоқда, шундай ичимликларни шаҳар бозорларида учратиш мумкин.

Кўриниб турибдики, бундай маҳсулотларга талаб етарли, омборларда ҳам у тўпланиб қолмаяпти. Тошкент шаҳар меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоялаш бош бошқармасида ҳам худди шундай ишлаб чиқаришни ташкил этиш зарурлигини тан олишди. Ана шу боисдан бундан бир неча ой муқаддам корхонага икки миллион сўм ажратилди. Бу аҳолига керакли бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқаришдан ташқари «Протон» илмий-техника корхонаси учун янги иш ўринларини ҳам яратар эди. Фаолият бошлангандан бери 24 ўрин ташкил этилди. Ишлаб чиқаришнинг кенгайтирилиши муносабати билан яна бир қанча кишини ишга жалб этиш режалаштирилмоқда.

Масъулияти чекланган жамият «Протон» илмий-техника корхонасининг устувор вазифаси аҳоли саломатлигини сақлаш жамоа дастури, янги иш ўринларини яратиш, маҳсулотларни экспорт қилиш, жаҳон андозалари даражасидаги юксак сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтиришдан иборатдир.

Саид СОЛИЕВ.

СУРАТЛАРДА: корхона хизматчиси Анатолий Арутюнов «Протон» маҳсулотлари билан; қадоқлаш участкасида.

Рустам Шарипов олган суратлар.

ҲУРЛИК НУРИ

(Давоми. Боши 3-бетда.)

— Бу масалада ҳеч кимни мажбурлаб бўлмайди, — оғайнисининг овози Мирваққоснинг фикрини бўлди, — ҳар ким ўз виждон амри билан иш тутмоғи лозим.

Азимбекнинг адолатпарварлиги, қисталанг қилмай ўз хоҳишича иш тутишга имкон бераётгани Мирваққосга туртки бўлди.

— Шундай долзарб пайтда уйда писиб ўтириш номарднинг иши, — деди.

— Баракалла шоввоз, — фахрланиб кетди Азимбек, — кўнишингга шубҳам йўқ эди. Оққулоқларга элимизни хор қилиб қўймаймиз.

— Фақат... шу дардинг бор экан, нечун кундузи айтмадинг, йўл тараддудини кўрардим, отамнинг олдиларидан ҳам ўтиб қўярдим.

— Ўзимга ҳам ҳозир хабар қилишди, — деди Азимбек, — лекин албатта отангнинг олдиларидан ўт. Ота рози, худо рози дейдилар.

— Мен розиман, — зулмат ичидан Тошпўлат ака чиқиб келди, — гапларингнинг охирини эшитиб қолдим. Бундай пайтда эр кишининг четда туриши ҳақиқатан ҳам уят. Рўзғорни тебратиб турадиган одам бўлса мен ҳам сизлар билан борардим. Бешта қизим бор, аёллар умумий бўлади деганларнинг додини берардим, — сал қизишиб кетди Тошпўлат ака, — хўш, ўғлим, Азимбек кўп доно, диёнатли йигит. Ишқилиб бир-бирингизга суянчиқ бўлсанглар...

— Раҳмат Тошпўлат ака, — деди Азимбек ва, — сени, оғайни, Кўкчинор тагида кутаман, — деб жўнаб қолди.

Вақт тиғиз эди. Мирваққос шошилиб энг зарур нарсаларини йиғиштирди.

Тошпўлат ака устахонасидан битта қилич олиб чиқди. Отаси ҳеч қачон қурол ясамаганди, қилични кўриб Мирваққос ҳайрон бўлди.

— Замон нотинч, ўғлим. Болшавойлар ҳаддидан ошадиган бўлса кунимга ярар деб ясагандим, сенга буюрган экан, яхши хизмат қилсин.

— Қуллуқ, ота.

Мирваққос сингилларининг ҳаловатини бузгиси келмади, бироқ онаизор билан видолашмай илож йўқ эди, уйғотиб хайрлашди. Шу чоққача фарзанди ўзидан бир қадам силжимаган онаизор дастлаб ҳеч нарсага тушунмай гангиб қолди.

Эшиккача ўғлининг этагига ёпишиб борди.

Тошпўлат ака оғилдан биттаю битта отларини етаклаб чиқди.

— Манави тўриқ, сенга қанот бўлсин, бало-қазодан асрасин, — деб жиловини ўғлига тутқазди.

Мирваққос энди отга минмоқчи эди, отаси:

— Ўтиринглар, — деди.

Уччовлари остонага чўкдилар, ота фотиҳага қўл очди.

— Қани омин, бошинг тошдан бўлсин ўғлим, душманни янчиб ёруғ юз билан бағримизга қайтгин. Тангри сени ўз паноҳида асрасин, Оллоҳу акбар!

Юзларига фотиҳа тортишлари билан Мирваққос юракни эзадиган хайрлашув онларига тезроқ чек қўйиш ниятида от эгарига қўл ташлаганди, онаси жон ҳолатда яктагининг этагига ёпишди.

— Йўқ, йўқ!..— деди қақшаб.

— Ойижон, хавотир олманг, эсон-омон қайтиб келаман, — Мирваққос онасининг қўлини ажратмоқчи бўлганди, ё алҳазар, кучи етмади, онаизорнинг панжалари этагига омбирдек ёпишган эди, қўполлик қилиб онасининг кўксини яралаб қўймаслик учун нажот истаб отасига боқди.

Тошпўлат ака ўғлига ёрдамга келди.

— Қўйвор энди, — деб хотинининг панжаларини ўғлининг этагидан зўрға ажратди.

Вақтдан фойдаланиб Мирваққос ирғиб отига минди-ю қочиб қолди.

Жигар-бағридан жудо бўлиб қолган онаизорнинг фиғони кўкка кўтарилди.

— Худоё худовандо болшавойларга қирғин берсин. Ўшаларнинг дастидан болагинамдан айрилиб қоляпман, — деб фарёд кўтарди.

Тошпўлат ака бир амаллаб уни уйга олиб кириб кетди.

Масжид орқасидаги Кўкчинор тагига йигирма нафарча одам йиғилганди. Бегона йўқ, ҳаммаси ўзларининг қишлоғидан. Мирваққос баъзиларни кўриб севинди, баъзилар ранжитди. Қассоб Қосимбарзанги, Чоричайир ўтинчи, масжиднинг мутаваллиси Самиғхўжа, мадраса домласи Иззатилла, Вакир безори, Санги полвонлар ва новвой Ҳалимжонлар ҳалол инсонлар эди. Аммо Боқи банги билан қиморвоз Қодир кўтос нопокроқ эдилар. Уларнинг ҳам бирга бораётгани Мирваққосга ёқмади. Негаки муқаддас курашга отланганлар ўз шаъниларига доғ туширмайдиган инсонлар бўлмоғи даркор.

Бироқ на чора?! Азимбек билан Мирваққос йиғилганлар ичида энг ёшлари эди, катталарга ақл ўргатишга қандай журъат этсинлар?

Имомнинг оқ фотиҳаси билан йиғилганлар ортиқча шовқин-суронсиз йўлга тушдилар. Туни билан йўл босиб Шоҳимардон тоғларида макон топган Бўрихўжа қўрбошининг йигитларига бориб қўшилдилар.

Азимбек билан Мирваққос учун ҳақиқий синов кунлари бошланди.

Ҳалоллик ва поклик руҳида тарбияланган, виждон ва диёнатни ҳамма нарсадан юқори қўядиган, эътиқодга садоқатни олий бурч ҳисоблайдиган иккала ўспирин баъзи ифлос ва худбин кишилар билан учрашдилар.

Бойлик кетидан қувган ҳунари яғмо юхоларни, маишатга муккаси билан тушган фосиҳларни, авомга даҳшат солишдан завқ оладиган зўравонларни, нияти фақат беҳисоб молу дунёсини сақлаб қолиш бўлган бойларни ўз сафларида кўриш оғир эди йигитларга. Ўшаларнинг касридан халқ орасида босмачи деган тамға пайдо бўлди ва бу ном тобора кўпроқ қоралана бошланди.

(Давоми бор.)

Санъат

ИСТАМБУЛНИ РОМ ЭТГАН ДОИРАЧИЛАР

Яқинда Туркия Республикасининг Истамбул ва Ялова шаҳарларида 1-Халқаро болалар Эйван ижодиёти фольклор-рақс фестивали бўлиб ўтди. Унда Албания, Польша, Румыния, Кипр, Озарбайжон, Грузия, Қозоғистон, Қирғизистон каби 10 дан ортиқ давлатлар қатнашиб, ўзларининг концерт дастурларини намойиш этдилар. Шаҳримизнинг Шайхонтоҳур туманидаги Ибн Сино номли маданият маркази қошидаги «Умид» доирачилар фольклор-рақс дастаси ушбу фестивалда фахрли 1-ўринни қўлга киритишга муяссар бўлди.

Мухбиримиз ансамбль бадиий раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Азим Азизовдан ушбу сафар таассуротлари ҳақида ҳикоя қилишни сўради.

— Аввало шуни айтиш керакки, ўтган йилнинг март ойида Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги ҳамда маданий-маърифий ва халқ ижодиёти бош бошқармасининг йўлланмасига асосан Анқара, Истамбул, Измир шаҳарларида ўтказилган халқаро «Наврўз-96» кўрик-танловида қатнашиб, турк халқининг меҳр-муҳаббатини қозониб қайтган эдик. Бу йилги фестивалда биз Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси таклифига биноан қатнашдик. Фестиваль низоми билан танишиб, янги концерт дастури тайёрлашга киришдик. Бир ойда «Истеъдодлар ўлкасидир ҳур Ўзбекистон» мавзуида икки қисмдан иборат театрлаштирилган хореографик мусиқали концерт дастурини тайёрладик.

— Азим Азизович, «Умид» ансамбли тобора танилиб бормоқда. Ансамбль фаолияти ва қатнашчилари ҳақида ҳам маълумот берсангиз.

— Ансамблимиз 1993 йили Ибн Сино номли маданият маркази қошида ташкил этилиб, «Умид» номи билан аталди. Ҳозирги кунда 100 дан ортиқ санъат ихлосмандларини рақсга, қўшиқ ва мусиқа санъатига бўлган муҳаббат бирлаштириб келмоқда. Дастуримиз асосан халқимизнинг миллий куй, қўшиқ ва рақсларидан иборат. Бундан ташқари дастуримиздан Шарқ халқларининг қўшиқ ва рақслари ҳам ўрин олган. Бир неча маротаба жамоамиз билан Марказий Осиё республикалари ҳамда Москва, Санкт-Петербург, Екатеринбург шаҳарларида ижодий сафарларда бўлдик. Сафарларимиз ҳар томонлама моддий маблағ билан таъминлаб турилибди. Бу йўлда бизга истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш «Улуғбек» жамғармаси доимий ёрдам кўрсатиб келади. Концерт дастурларимизни ва афишаларимизни сифатли тайёрлаб беришда бизга шаҳримиздаги 1-босмахона яқиндан кўмак беради. Туман ҳокимлиги ҳам қараб турганы йўқ.

— Яна фестивалга қайтсак. Айтингчи, турк томошабинлари ўзбек халқи санъатига нисбатан, жумладан сизлар тайёрлаб борган концерт дастурларига қандай муносабатда бўлдилар?

— Фестивалнинг тантанали очилиш маросими Яловнинг катта амфитеатрида бўлиб ўтди. Шу куни турк томошабинларига илк бор «Истеъдодлар ўлкасидир ҳур Ўзбекистон» номли махсус концерт дастуримизни тақдим этдик. Концертдан сўнг делегациямиз аъзоларини Ялова шаҳар ҳокими қабул қилди. Ўз навбатида биз уларга мустақил давлатимизда бугунги кунда олиб борилаётган туб ўзгаришлар, она-Ватанимизнинг порлоқ келажаги ҳақида гапириб бердик. Фестиваль кунлари давомида Бурса ва Аравик шаҳарларида бўлиб, Ота Турк номидаги лицей ва гимназияларда оммавий концертлар намойиш этдик.

— Фестивалга ташриф буюрган меҳмонлар учун қандай маданий тадбирлар ўтказилди?

— Меҳмонлар учун бўш вақтларида дам олишлари ва маданий ҳордиқ чиқаришлари учун барча шароитлар яратилган эди.

Турли қизиқарли тадбир ва учрашувлар ўтказилди. Шаҳарнинг меҳмондўст аҳолиси ва ёдгорликлари билан яқиндан танишдик. Раққоса қизларимиз туркча қўшиқ ва рақсларни ўрганиб олдилар. Кипрдан келган қўшиқ ва рақс ансамбли билан яқиндан танишдик. Улар бизнинг санъатимиздан таъсирланиб, кейинги йилда Кипрда бўладиган халқаро фестивалда иштирок этиш учун дастамизни таклиф қилишди.

Якунловчи концертда 5 мингдан ортиқ томошабин иштирок этди. Туркия давлат телевидениеси ушбу концертни намойиш этди. Ташкилий қўмита кенгашининг қарорига кўра биринчи ўрин дастамизга насиб этди. Қўмита раиси профессор Ойтун жаноблари диплом ва медални топширди. Иккинчи ўрин Қозоғистондан борган болалар хор жамоасига, учинчи ўрин кипрликларга насиб этди.

— Ансамбль жамоасининг келгусидаги иш режалари ҳақида ҳам тўхталсангиз...

— Ансамблимиз юртимиз Мустақиллигининг 6 йиллигига бағишлаб ўтказиладиган оммавий-бадиий байрам тадбирларида иштирок этади. «Улуғбек» жамғармасининг махсус тарғибот автобуси билан октябрь-ноябрь ойларида Нукус шаҳри, Хоразм, Сурхондарё вилоятлари ва Фарғона водийсига бориб янги концерт дастурларини намойиш этамиз.

Маъмура РЎЗИЕВА ёзиб олди.

СУРАТДА: «Умид» дастасининг бир гуруҳи.

Турмуш чорраҳаларида

КЕЛИН БЎЛГАН БИЛАР...

Мактубахон опа ҳали қизи 17 ёшга тўлмасдан ҳам тўй ҳаракатига тушиб қолди. Қиз мактабни тугатди-ю тўй бошланди. Биров «Ҳали ўзи бола-ку, оилани эплай олармикан?», деди. Яна бошқа биров эса «Қизларни эгаси чиқса, узатиб қутулганинг яхши», дея қўшиб қўйди. Учинчиси эса «Қизларни ниҳоллигида эгиб олиш керак», деб шартта айтди-қўйди.

Мактубахон опага ўзимни яқин олиб юрганим учун «Опа, Гулнора ҳали жудаям ёш-ку, бунинг устига ўқимоқчи эди», дедим астагина. «Жуда яхши оила экан, куёв ҳам топармон-тутармон, яна бунақаси учрайдими, йўқми, иннайкейин қиз бола ўқиб шаҳар олиб берармиди...» деди опа гапимга жавобан.

Орадан 5—6 ой ўтмай Гулнорани тез-тез ойисиникида учратадиган бўлиб қолдим. Биласиз, баъзан маҳаллаларда игнадай гап туядай бўлиб тарқалади. Чунки ҳар бир маҳаллада ана шундай гап ташувчилар топилади. «Мактубанинг қизи эри билан ажрашармиш», деди биттаси. Яна бирови эса «Қайнонаси эрталабдан кечгача тиним бермасмиш», деди.

Шундай кунларнинг бирида, Мактубахон опани кўчада учратиб қолдим. Шашти паст, ҳол-аҳвол сўрашган бўлди. Мен ҳам «Гулнора яхши юрибдими, қалай, янги уйларга ўрганиб қолдими?» деб сўрадим. «Э, бой бўлмай ўлсин ўшалар, — бирданига жаҳли чиқиб кетди опанинг, — биттаю битта қизимни қул қилиб олишди, ҳаммаси иш буюрармиш, озиб-тўзиб кетди қизим бечора, ҳозир уйда. Қудамга айтдим, алоҳида яшаса боради, бўлмаса ажратиб оламан».

Ғалати бўлиб кетдим. 17 яшар қиз турмушга чиқиб, беш-олти ой ўтар-ўтмас ажрашса-я. Нега қизларини ёш турмушга узатаётган оналар шу ҳақда ўйлашмайди. Ахир турмушга чиқаётган қиз озгина бўлса ҳам оила ҳақида, турмуш ўртоғи ва қайнота-қайнонаси, қайинбўйинлари ҳурмат-иззатини жойига қўйиш тўғрисида тушунчага эга бўлиши керак-ку. Баъзи оналар «Э, бошига тушса ўрганиб кетади», дейишади. Ахир ўргангунча қанча қоқилиб-суқилади, бу қоқилишларга кимдир бардош беради, кимдир йўқ. Шунинг натижасида қанча-қанча ёш оилалар бузилиб кетмоқда, фарзандлар етим қолмоқда.

16—17 яшар қизларимиз она бўлиб, фарзанд тарбияси билан шуғуллана оладиларми?

Автобусга икки ёшлар чамаси бола кўтарган ёшгина келинчак чиқди. Бола инжиқланиб, харҳаша қиларди. «Мазаси йўқми?» сўрадим ундан.

— Эрталаб турсам иситмалаяпти экан, — жавоб берди ёш аёл.

— Дўхтир чақирмадингизми?

— Йўқ, боғчага олиб борсам, олишмади, энди ишхонамга бориб айтиб келишим керак, — деди у.

Қизчанинг пешонасига қўлимни босдим. Иситмаси баланд. Жаҳлим чиқди: «Ҳеч бўлмаса дори ҳам бермадингизми?». «Уйда дори ҳам қолмаган, қайтаётиб оларман», деди яна у. Шундай ёш қизни турмушга тайёрламай узатган ота-онадан ранжидим. Ахир 35—40 даража иссиқда касал бола билан кўчада юрсая. Бу ёш аёлда бола боқиш, уни тарбиялаш ҳақида озгина бўлса ҳам тушунча бўлмаса керак деб ўйладим.

Айбни ота-оналарга қўйиш ҳам тўғри бўлмас. Баъзи ёш қизларимиз турмуш қуришни фақат янги-янги кийимлар кийиб, ясаниб юришдан иборат деб ўйлашади. Ахир кекса онахонларимиз «Турмуш — мушт» деб бежиз айтишмайди-ку. Ана шу турмуш ҳақида она, қайнона, келин ва қизларимизнинг фикрларини эшитиб кўринг-а.

● **Қумри Асадова, она:** Мен навниҳол қизларимизни эрта турмушга беришга қаршиман. Аввал улар оила, турмуш одобларини ўргансин, ўғилларимиз эса оила тебрата оладиган, бола-чақа боқадиган бўлсин. Беш қиз узатдим, 20—21 ёшда. Худога шукр, куёв ва қудаларимдан қизларим ҳақида бирор ножўя гап эшитмадим. Турмушга бергунча эса уларга келинлик одобларию, турмуш икир-чикирларини ўзим ўргатдим, ҳаётга, ўзга оилага тайёрладим. Қиз бола — бўлажак она. У фарзанд тарбиялай олиши лозим ва шарт. Шунинг учун ҳам норасида, гулдан-да нозик қизларимизни ўйлаб-ўйламай ўтга ташламайлик. Ахир ҳамма нарсанинг ўз вақти бор-ку.

● **Маҳбуба Акбарова, қайнона:** Сурайёхонни келин қилиб туширганимда 17 ёшда эди. Баъзида бирор юмуш буюрсам, эплай олмай жовдираб туришини кўрсам ачиниб кетардим. Ўзим уйда бўлсам дарров қарашиб юборардим. Баъзида эса оддийгина рўзғор юмушларини ҳам уддалолмай йиғлаб юборарди. «Боламбўтам» деб ўргатдим, болаларини боқишдим. Лекин бунинг учун ҳар бир қайнонада ҳам сабр-бардош етишмайди-да...

● **Нилуфар, келин:** Ўрта мактабни тугатиб, ТошМИга ўқишга кирдимда, бир ой ўтмай тўйим бўлди. Бир ёқда ўқиш, бир ёқда келинлик хизмати — жуда қийналиб кетдим. Чарчаганимдан кечқурунлари дарс тайёрлай олмай ухлаб қолардим. Бир сессияни амаллаб тугатдим, кўп ўтмай болали бўлдим, энди яна ҳам ташвишим ортди. Қайнонам ҳам, турмуш ўртоғим ҳам «Ҳамма ишни эпласанг, ўқи, бўлмаса институтни йиғиштир», дейишди. Мен эплай олмадим, ёшлик қилдим. Болани кўтариб жаҳл билан уйга кетдим... Шундан кейин турмушим яхши бўлмади. Ўртага совуқчилик тушди. Ахир мен ҳам ўқиб шифокор бўлмоқчи эдим-ку. Шунинг учун айтар эканларда «Келин бўлган билар келин аҳволини» деб. Эндигина мактабни тугатиб, турмушга чиқаётган сингилжонларимга маслаҳатим: шошилманг, аввал ўйланг, турмуш қуришга ҳар томонлама тайёрмисиз?! Яна менинг аҳволимга тушиб афсусланиб қолманг.

● **Шоҳсанам, 16 ёш:** Ота-онам мени узатишмоқчи. Лекин мен хоҳламайман. Уларнинг айтишича, икки-уч йилда турмушга чиқмасам «қари қиз» бўлиб қолармишман. Ростини айтсам ҳали турмуш ҳақида, бировникига келин бўлиб бориш ҳақида деярли ҳеч нарса билмайман. Лекин ўзимча ўйлайман: қиз бола эсли-ҳушли, ҳаёли, одобли бўлса ҳар доим ҳам тенги топилади. Мен ҳозир уй ишларини мукаммал ўрганишни, ўқиб бирор касб эгаси бўлишни истайман. Онамга бу ҳақда айтишга тортинаман. Чунки биз она-бола ҳали бирор марта ҳам турмуш қуриш, келинлик хизматлари ҳақида гаплашмаганмиз...

Азиз онажонлар, қани сизлар ҳам бир ўйлаб кўринглар-чи. Қизларингиз билан шу ҳақда суҳбатлашганмисиз? 16—17 ёшли қизлар турмушга, фарзанд тарбиясига тайёр деб ўйлайсизми?

Шарифа МАНСУР қизи.

Таълим

ЎҚУВ МАРКАЗИ

Америка халқаро соғлиқни сақлаш уюшмаси «Амез — А Ха» номи билан кенг танилган. У республикамиз соғлиқни сақлаш тизими билан ҳам яқин ҳамкорликда иш олиб бормоқда.

Унинг саъй-ҳаракати билан АҚШнинг Иллинойс университети ва 2-Тошкент Давлат тиббиёт институти ўртасидаги илмий-ўқув ҳамкорлик яхши самаралар бераётир. Чунончи, Чикаго шаҳрида уюштирилган махсус ўқув машғулотларида тиббиёт институтининг 1-клиникасидан бир гуруҳ шифокор ва ҳамширалар ўз билим ва малакаларини ошириб қайтдилар.

Америка халқаро соғлиқни сақлаш уюшмаси яна бир хайрли ишга қўл урди. Тиббиёт олий ўқув юртида янги ўқув маркази очилиб, унда чақалоқлар реанимацияси билан боғлиқ билим ва тажрибалар оммалаштирилмоқда. Марказда уюштирилаётган машғулотлар Америка ўқув дастури асосида ташкил қилинаётир. Шифокор-неонатолог, ҳамшира ва доялар ўқув маркази яқинда ўз машғулотларини ниҳоясига етказишди. 25 нафар тингловчи имтиҳонларни юқори балларга топшириб, ихтисосликни қўлга киритишди. Машғулотларни олиб боришда америкалик профессор Дхарматури Видясагар билан катта ҳамшира Терри Жонсонлар ҳам фаоллик кўрсатдилар.

Саодат ОДИЛОВА.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ҲУРМАТЛИ ЁШЛАР!

Бу йил биринчи марта Марказий Осиё минтақасида ягона бўлган Тошкент Давлат авиация институти қошида очилган махсус лицейнинг 10-синфига ўқувчилар қабул қилинмоқда.

Ҳужжатлар 28 августгача қабул қилинади.

Авиасозликка қизиққан ёшлар, марҳамат қилингилар.

Манзил: Тошкент шаҳар, Охунбобоев кўчаси, 12-уй. 2, 3, 13, 28-трамвайларнинг «Авиация институти» бекати.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

21 августдан 30 августгача Бектемир туманидаги 92-АТС абонентларини 195-АТСга ўтказиш бўйича ишлар амалга оширилади ва янги рақамлар қуйидагича бўлади: 925ХХХ 1951ХХХ, 926ХХХ эса 1952ХХХ. Ушбу ишлар амалга оширилиши вақтида алоқа сифати ёмонлашиши мумкин.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

ҚУТЛАЙМИЗ!

Азиз волидаи меҳрибонимиз Малика НИЁЗМУҲАМЕДОВА! Сизни 56 ёшга тўлишингиз муносабати билан самимий муборакбод этамиз. Бахтимизга узоқ умр яшанг!

Фарзандларингиз: Ғани, Насиба, Абдунаби, Гулнора, Қодир, Қаюм.

Мирзо Улуғбек туманидаги масъулияти чекланган «АЛ-МЎЪТАБАР» жамияти тугатилади. Барча эътирозлар эълон чиққандан сўнг бир ой давомида қабул қилинади.

Мурожаат учун телефон: 133-82-73.

● Марказ, «Миробод» бозори, 4 хонали кв. сотилади. Т. 54-99-95

● «Раъноза» хусусий фирмасининг йўқолган муҳр ва штампи бекор қилинади.

● Яккасарой туманидаги «Сортсамовошч» қошида очилган «Соҳибкор» кичик корхонасининг йўқолган муҳри бекор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли Педиатрия илмий-текшириш институти ва клиникаси жамоаси врач **Собир Раҳимович РАҲИМОВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

«МАНЗ ПЛЮС» хусусий корхонаси жамоаси корхона президенти Муппарахон Ҳакимовна Ашрафхоновага онаси **ТОЖИХОН аянинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент оқшоми. Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар – 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0511. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 5.818 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.